

GENÇ GİRİŞİMCİ ADAYLARIN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ VE GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Mutlu UYGUN

Aksaray Üniversitesi İ.İ.B.F.

Yrd.Doç.

E-posta: mutluuygun@gmail.com

Sinan METE

Aksaray Üniversitesi İ.İ.B.F.

Yrd.Doç.

E-posta: sinanmete@hotmail.com

Ebru GÜNER

Aksaray Üniversitesi İ.İ.B.F.

Arş. Gör.

E-posta: ebruguner1981@gmail.com

Özet

Bu araştırma, bütünlük bir yaklaşımla genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özellikleri ve kişisel-özgeçmiş faktörlerinden oluşan kişisel özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla tasarlanmıştır. Alanyazından yararlanılarak oluşturulmuş bir anket yoluyla Aksaray Üniversitesi'nde okuyan genç girişimci adaylardan kolayda örnekleme ile veri toplanmıştır. Toplanan veriler Ki-Kare ve Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) ile değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, genç girişimci adaylarının girişimcilik eğilimleri ile kişisel ve özgeçmiş faktörleri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, girişimci kişilik özellikleri açısından, özgüven ve risk alma eğilimi alt boyutlarının dışında diğer girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Eğilimi, Girişimci Kişilik Özellikleri

Alan Tanımı: Girişimcilik; Girişimci Kişilik (İşletme ve Yönetim)

THE RELATIONSHIPS BETWEEN ENTREPRENEURSHIP INTENTION AND CHARACTERISTICS OF YOUNG ENTREPRENEUR CANDIDATES

Abstract

This study designed to investigate relationships with an integrated approach, between young entrepreneur candidates' entrepreneurship intention and personal characteristics which consist of entrepreneur personality characteristics and self-profile factors. The data was collected by means of a questionnaire created by use of the literature from young entrepreneur candidates studying at Aksaray University by convenience sampling. The collected data were evaluated by Chi-Square and Multivariate Analysis of Variance (MANOVA). Analysis results exposed to meaningful relationships between young entrepreneurs candidates' entrepreneurship intention and personality characteristics and self-profile factors. However, in terms of personality characteristics of the entrepreneur, not found a significant relationship between entrepreneurial personality traits except the sub-dimensions self-confidence and risk-taking intention with other than entrepreneurial intention.

Keywords: Entrepreneurship; Entrepreneurship Intention; Entrepreneur Personality Traits

JEL Codes: L26

1. GİRİŞ

Ülkelerin sosyal ve ekonomik gelişiminde girişimciler büyük rol üstlenirler. Genel anlamıyla bir iş kurma ile ilişkili olarak ele alınan ve özellikle gelişmekte olan ülkeler için daha da önem kazanan girişimcilik olgusu başlıca çalışma alanlarından birini oluşturur. Geçmişten günümüze araştırmacıların ve politika yapımcıların, niçin bazı insanların kendi işletmelerini kurmayı, bazılarının da bunu tercih etmediklerini araştırarak, bireyler ve iş kurma davranışı arasındaki ilişkiyi anlamaya çalıştıkları dikkat çekmektedir. Ancak, bütüncül bir bakış açısını işe koşamamak, bu çabadan beklenen sonuçların alınmamasını beraberinde getirebilmektedir. Araştırmacılar girişimciliği farklı değişkenler yoluyla yorumlamaya çalışmakta, bu durum da yer yer sorun oluşturabilmektedir. Girişimcilik alanyazını incelendiğinde, konuya ilişkin araştırmaları Gartner (1989; 1990) öncesi-sonrası ve Shapero (1982) sonrası olmak üzere üç önemli döneme ayırmak olanaklıdır. Bu dönemlerde öne çıkan temel faktörler, girişimci kişilik özellikleri, kişisel ve özgeçmiş özellikleri ve girişimcilik eğilimi biçiminde kendini göstermektedir.

Girişimcilikle ilgili Gartner öncesi olarak da adlandırılan araştırmalarda daha çok girişimci kişilik özelliklerine odaklanıldığı dikkat çekmektedir. Özellikler (Treyt) kuramını esas alan bu yaklaşıma göre girişimciler, iş kurmaya yatkın olan eşsiz kişilik özelliklerine sahip bireyler olarak değerlendirilmektedirler. Treytler doğuştan gelen özellikler olduğu için bir kişi girişimci doğar ya da doğmaz (Gartner, 1989). Başka bir deyişle, girişimci kişilik özellikleri bireyler ve iş kurma eğilimleri arasındaki temel bağ olarak kabul edilir. Çeşitli araştırmalarda (Bozkurt, 2007; Collins vd., 2004; İbicioğlu vd., 2010; Josien, 2008; Karabulut, 2009; Kerrick, 2008; Kibuka, 2011; Ören & Bıçkes, 2011 gibi) öne çıkan girişimci kişilik özellikleri, azim, başarı motivasyonu, özerk olma, merak ve öğrenme isteği, özgüven, risk alma eğilimi ve yenilikçilik gibi unsurları içermektedir. Bu özelliklerin girişimcilik yönü yüksek ve düşük bireyleri birbirinden ayırdığı varsayılmaktadır. Bazı araştırmalar, bu özelliklerin birkaçının etkili olduğunu gösterirken, bazıları da bu özelliklerin tümünün belli düzeyde etkili olduğuna işaret etmektedir. Ancak, girişimci kişilik özelliklerinin tek başına girişimciliği açıklamada yetersiz olduğunu ortaya koyan azımsanamayacak sayıda araştırmalara da (Baumol, 1993; Bygrave, 1993; Kibuka, 2011; Krueger vd., 2000; Shane & Venkataraman, 2000 gibi) rastlanabilmektedir.

Gartner sonrası olarak da adlandırılan dönemde ağırlık kazanan farklı bir bakış açısında girişimciler ve iş kurma arasındaki ilişki açısından bireysel ve özgeçmiş özelliklerinin dikkate alındığı göze çarpmaktadır. Davranış (Gartner, 1989) ve sosyal öğrenme (Bandura, 1986) kuramlarına dayandırılan bu yaklaşıma göre bireyler kişilik özelliklerinden çok, iş kurmaya ilişkin ön gerekliliklerle ve yeteneklerle donatan özgeçmiş faktörlerinden dolayı girişimci olurlar. Başka bir deyişle, bireylerin sürekli iş kurma yetenekleri ile donandıkları özgeçmişlerine dayalı olarak girişimci oldukları vurgulanır. Girişimci kişilik özelliklerini esas alan yaklaşımdan farklı olarak bu yaklaşımda, girişimcilik bir süreç olarak ele alınır (Kibuka, 2011: 33). Bu anlamda, cinsiyet , yaş, eğitim durumu, rol modellerin varlığı, aile özgeçmişi ve önceki deneyimlerden (Bozkurt, 2007; Collins, 2007; Cooper vd., 1988; Mclure, 1990; Scherer vd., 1989) oluşan kişisel ve özgeçmiş faktörlerinin de girişimci davranışı etkilediği ifade edilir.

Hem kişilik kuramları hem de kişisel ve özgeçmiş faktörlerini dikkate alan kuramlar girişimciliği açıklamaya önemli katkılar sağlamış olmalarına karşın, tek başlarına girişimciliği bütünüyle açıklamaya yetmemektedir. Kuramlardan biri daha çok kişi ile, diğeri ise daha çok işletme süreçleriyle ilgili unsurları açıklamaktadır. Bunları tam olarak birbirinden ayırmak, neredeyse olanaksızdır. Bu yüzden, her iki özelliğin de girişimciliği anlamada önemle dikkate alınması

gerektiği açıktır. Bu önemlerine karşın, alanyazındaki bazı araştırmalarda girişimcilik davranışını açıklamada bu faktörlerin zayıf tahminleyiciler olduğu, girişimciliğin eğilim yönünün gözardı edildiği sonuçlarına da rastlanabilmektedir. Bu sonuçlar, girişimci olmanın sadece kişilik ve kişisel özelliklere ve özgeçmiş faktörlerine dayalı olarak açıklanamayacağı anlamı taşıması bakımından çarpıcıdır. Dolayısıyla girişimciliğin eğilimsel bir süreç olduğunun farkındalığı önem kazanmakta, Shapero (1982) sonrası olarak da adlandırılan dönemde girişimcilik üzerine yürütülen araştırmalarda Planlı Davranış Kuramı'na (Ajzen, 1991) dayanan “eğilim” modellerine önemli bir yönelim olduğu dikkatten kaçmamaktadır. Bu anlamda Krueger ve meslektaşları (2000), eğilim kuramlarının da içerildiği modeller yoluyla girişimcilik olgusunun daha iyi anlaşılabilmesine vurgu yapmaktadırlar.

Ajzen'e göre (1991: 181), herhangi bir planlı davranış en iyi şekilde o davranışı gerçekleştirme eğilimi ile tahminlenebilir ve eğilim de davranışın cazibesinin ve yapılabilirliğinin yanında, belli eylemleri yerine getirmeye yönelik tutumlardan ve bireysel özgeçmiş faktörlerinden etkilenir. Shapero (1982) ise, girişimciliğin planlı bir davranış olduğunu ve bunun en iyi biçimde bir işe başlama niyetiyle tahminlenebileceğini belirtmektedir. Dolayısıyla, bir iş kurma eyleminde, girişimcilik eğiliminin neredeyse bu eylemle eşdeğer kabul edilebileceği önemli bir belirleyici olduğunu belirtmek yanlış olmayacaktır.

Yukarıda genel hatlarıyla üzerinde durulan ilgili alanyazın dikkate alındığında, girişimciliğin olası farklı anlamlar yüklenen çok boyutlu ve karmaşık bir olgu olduğu, çeşitli araştırmacılarca farklı faktörler çerçevesinde ele alındığı ve yorumlandığı anlaşılmaktadır. Ancak, özellikle Türkiye'de girişimcilik olgusunu tüm bahsi geçen boyutlarıyla bir arada ele alan araştırmaların sayısının azlığı dikkat çekmekte, bu konudaki araştırma ihtiyacı kendini açıkça hissettirmektedir. Bu noktadan hareketle, bir iş kurma davranışının girişimcilik eğilimi biçiminde ele alındığı bu araştırmanın problemi, “girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkileri incelemek” şeklinde ifade edilebilir.

1.1. Amaç, Araştırma Soruları ve Önem

Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde öncelikle işsizlikle ve fakirlikle mücadelede önemli yararlar sağlayan girişimciliğin teşviki konusunda önemli çabalar sergilenmektedir. Ancak bu çabalar, girişimcilikle ilgili ortak ve bütüncül bir anlayış sağlayamama yetersizliğinden dolayı yer yer aksayabilmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, bütünleşik bir yaklaşımla genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özellikleri, kişisel ve özgeçmiş özellikleri

arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu amaçla, aşağıda belirtilmiş olan araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- a) *Genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile kişisel özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?*
- b) *Genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile kişisel özgeçmiş özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?*
- c) *Genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?*

Bu soruların yanıtlanması, ihtiyaç duyulan bu bilgilere ampirik destek sağlayarak, genç girişimci adaylarına ilişkin daha iyi bir bakış açısı geliştirmeye önemli ipuçları sağlayabilir. Ayrıca sonuçlar, konuyla ilgili politika yapıcılarda ve eğitim planlayıcılarda önemli bir farkındalık da yaratabilecektir. Araştırma, gelişmekte olan bir ülkede yürütülmesi yönüyle de önemli görülmektedir.

2. YÖNTEM

Nicel araştırma yönteminin esas alındığı bu uygulamalı araştırmanın tasarımı, “ilişkisel araştırma tasarımı” olarak ifade edilebilir. Bu bölümde, örnekleme, veri toplama süreci, veri toplama aracı ve veri analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Örnekleme ve Veri Toplama Süreci

Araştırmada, Aksaray Üniversite’sinde okuyan öğrencilerden kolayda örnekleme yöntemiyle 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde veri toplanmıştır. Üniversiteli gençler, geleceğin girişimci adayları olarak girişimcilik konusunda anahtar bireyler olmaları yönüyle seçilmişlerdir. Araştırmanın amacı dikkate alınarak, üniversitenin tüm fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarındaki 1080 katılımcıdan birebir erişilerek anket yoluyla veri toplanmış olup, bunlardan kullanılabilir 1042 anket analizlere temel oluşturmuştur. Veri sağlanan katılımcıların temel özelliklerini gösteren tanıtıcı bilgiler, üzerinde çalışılan değişkenler de dikkate alınarak, Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcı Özellikleri

ÖZELLİKLER		% (N=1042)	ÖZELLİKLER		% (N=1042)
Cinsiyet	-Erkek	46,3	Büyüdüğü Bölge	- Marmara	13,3
	-Kadın	53,7		- Ege	8,9
Okunan Okul	-Mühendislik	24,8		- Akdeniz	19,8
	-Fen-Edebiyat	10,3		- İç Anadolu	36,9
	-Eğitim	7,8		- Karadeniz	5,7
	-İİBF	40,3		- Güney Doğu	7,9
	-Yüksekokul	16,8	- Doğu Anadolu	7,5	
Aile Geliri (TL)	-250-1000	26,5	Büyüdüğü Şehir	- Köy	5,9
	-1001-1750	19,5		- Kasaba	6,2
	-1751-2500	25,6		- Küçük Şehir	14,7
	-2501-3250	8,4		- Orta Büy. Şehir	26,7
	-3251 ve üzeri	20,0		- Büyük Şehir	46,5
Önceki Çalışma	- Evet	57,3	Sosyal Kur. Üyelik	- Evet	29,7
	- Hayır	42,3		- Hayır	70,3
Baba Mesleği	- Memur	22	Baba Mesleği	- Esnaf-Tücc.	18,9
	- Emekli	23,7		- Sanayici	3,1
	- Özel sektör	15,8		- Serbest	10,7
	- İşsiz	5,8			

2.2. Veri Toplama Aracı ve Veri Analizi

Araştırmada, alanyazında önceden belli amaçlarla geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirlikleri sınanmış çeşitli ölçeklerden ve sorulardan yararlanılarak oluşturulan bir anketle veri toplanmıştır. Anket, üç bölümden oluşturulmuştur: İlk bölümde, kişisel katılımcı bilgilerine (demografik özellikler) ve konuya ilişkin kişisel özgeçmiş özelliklerine; ikinci bölümde, gelecekteki girişimcilik eğimine; üçüncü bölümde ise, girişimci kişilik ölçeğine yer verilmiştir. İlk iki bölümdeki sorular, çoktan seçmeli kategorik bir özellik taşıırken, girişimci kişilik ölçeği, orta noktası nötr olan (3) Kesinlikle Katılmıyorum'dan (1), Kesinlikle Katılıyorum'a (5) kadar uzanan, Likert tipi bir ölçme aracıdır. Girişimci kişilik ölçeği, benzer amaçlarla yürütülmüş bazı araştırmalarda (Josien, 2008; Kerrick, 2008; Kibuka, 2011 gibi) kullanılmış olan girişimci kişilik ölçeklerinden yararlanılarak uyarlanmıştır. Ölçekte, girişimci kişilik özellikleri, azim (7 madde), başarı motivasyonu (6 madde), özerklik (6 madde), merak ve öğrenme isteği (5 madde), özgüven (6 madde), risk alma eğilimi (5 madde) ve yenilikçilik (5 madde) alt boyutlarından oluşan toplam 40 madde ile temsil edilmektedir. Ayrıca, ankete son şeklini vermek için 20 katılımcıdan ve 2 alan uzmanından da görüş alınmıştır.

Girişimci kişilik ölçeğinin geneline ve alt boyutlarına ilişkin Cronbach's Alpha katsayıları hesaplanarak, güvenilirliği ölçülmüştür: Nunnally (1978: 245), 0,70 ve üzerindeki bir Alpha değerinin ölçeğin güvenilirliği açısından yeterli olduğunu vurgulamaktadır. Tablo 2'den de anlaşılacağı gibi, elde edilen Alpha değerleri, ölçeğin görece orta derecede güvenilir bir ölçek olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 2. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Cronbach's Alpha Katsayıları	
	Genel	Alt Boyutlar
Girişimci Kişilik Ölçeği	,80	Azım / Kararlılık: ,80; Başarı Motivasyonu: ,75; Özerklik: ,76; Merak ve Öğrenme İsteği: ,83; Özgüven: ,78; Risk Alma Eğimi: ,71; Yenilikçilik / Yaratıcılık: ,75

Veriler, SPSS istatistik paket yazılım programının 20.sürümüyle analiz edilmiştir. Katılımcıların girişimcilik eğilimi ile demografik özellikleri (cinsiyet, okunan okul, aile geliri gibi); kişisel özgeçmiş özellikleri (büyüdüğü bölge ve şehir, baba mesleği, daha önce bir işte çalışma durumu, bir sivil toplum kurumuna üyeliği gibi) arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi için Ki-Kare analizinden yararlanılmıştır. Bu analiz, iki kategorik değişken arasındaki ilişkilerin sınanması açısından uygun olduğundan tercih edilmiştir. Katılımcıların girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özellikleri arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi amacıyla da Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) kullanılmıştır. MANOVA'ya ilişkin örneklem büyüklüğü, normallik, uç değerlerin kontrolü, doğrusallık, varyans-kovaryans matrislerinin homojenliği gibi varsayımlar söz konusudur. MANOVA için, kesin bir kural olmamakla birlikte, her bir hücrede minimum sahip olunan bağımlı değişken sayısından daha fazla katılımcı sayısının olması gerekmektedir (Pallant, 2007: 277). Bu araştırma için üç düzeyli bir bağımsız değişkenden (gelecekteki girişimcilik eğilimi) ve yedi bağımlı değişkenden (girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutları) oluşan toplam yirmi bir hücre ve her hücrede bu sayıları aşan katılımcı sayısına sahip olduğu söylenebilir. Tabachnick ve Fidell'e göre (2007: 251), her bir hücrede en az 20 katılımcının yer aldığı bir örneklem büyüklüğü hem tek değişkenli hem de çok değişkenli normallik varsayımını karşılamak için yeterli olabilmektedir. Bu açıdan da örneklemin görece uygun olduğu söylenebilir. Doğrusallık ise, her grup için her bir değişken çifti arasında oluşturulan bir serpilme grafiği ile kontrol edilmiştir. Varyans-kovaryans matrislerinin eşitliğini değerlendirmek için ise, Box's M ve Levene's test istatistikleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, verilerin analiz edilmesiyle elde edilen bulgulara ve bulgulara ilişkin yorumlara her bir araştırma sorusu için sırasıyla yer verilmiştir.

- a) *Genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile kişisel özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?*

Yukarıdaki araştırma sorusunu yanıtlayabilmek için üç düzeyden oluşan

gelecekteki iş eğilimi (bir kamu kurumunda memur olmak, özel sektör çalışanı olmak ve kendi işini kurmak) değişkeni ile cinsiyet, aile geliri ve okul değişkenlerinden oluşan kişisel özelliklerle tek tek Ki-Kare analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Kişisel Özellikler ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	N*	Ki-Kare	S. D.	P. değeri
Cinsiyet – Eğilim	1007	39,647	2	.000
Okulu- Eğilim	1000	68,897	8	.000
Aile Geliri - Eğilim	918	20,965	6	.002

*Katılımcı sayısı, değişkene verilen cevaplara göre farklılık göstermektedir.

Tablo 3’ten de anlaşılacağı üzere, girişimci olma ya da kendi işini kurma eğilimi; cinsiyet, okul ve aile geliri değişkenlerinin düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Her bir değişkenin beklenen ve gözlenen hücre değerleri dikkate alındığında; erkeklerin kadınlara, mühendislik fakültesinde okuyanların diğerlerine (Fen-Edebiyat, Eğitim, İİBF, Yüksekokul / MYO) ve aile geliri yüksek olanların görece düşük olanlara göre kendi işini kurma eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulguları elde edilmiştir.

b) Genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile kişisel özgeçmiş özellikleri arasında bir ilişki var mıdır?

Bu soruya yanıt sağlayabilmek için üç düzeyden oluşan gelecekteki iş eğilimi (bir kamu kurumunda memur olmak, özel sektör çalışanı olmak ve kendi işini kurmak) değişkeni ile büyüdüğü coğrafi bölge, büyüdüğü yer, baba mesleği, daha önce bir işte çalışma durumu ve herhangi bir sosyal kuruma üyelik durumu değişkenlerinden oluşan kişisel özgeçmiş özellikleriyle tek tek Ki-Kare analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Kişisel Özgeçmiş Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	N*	Ki-Kare	S. D.	P. değeri
Büyüdüğü Bölge - Eğilim	1004	21,417	12	.045
Büyüdüğü Yer - Eğilim	1003	23,953	8	.002
Baba Mesleği – Eğilim**	996	17,371	12	.136
İş Geçmişi – Eğilim	1002	12,187	2	.002
Sos. Kur. Üyelik - Eğilim	1003	11,525	2	.003

* Katılımcı sayısı, değişkene verilen cevaplara göre farklılık göstermektedir.

** “Anne Mesleği – Eğilim” ilişkisi, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%84) annesinin “İşsiz ya da Ev Hanımı” olmasından dolayı, analize tabi tutulmamıştır.

Tablo 4’ün incelenmesinden anlaşılacağı gibi, girişimci olma ya da kendi işini kurma eğilimi; büyüdüğü coğrafi bölge, büyüdüğü yer, daha önce bir işte çalışma

durumu ve herhangi bir sosyal kuruma üyelik durumu değişkenlerinin düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Ancak, girişimci olma ya da kendi işini kurma eğilimi ile baba mesleği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Girişimcilik eğilimi ile anlamlı bir ilişkisi olan her bir değişkenin beklenen ve gözlenen hücre değerleri incelendiğinde; batı bölgelerinde (özellikle Marmara ve Ege) büyüyenlerin diğer bölgelerde büyüyenlere, büyük yerlerde büyüyenlerin görece küçük yerlerde büyüyenlere, daha önce bir işte çalışmış olanların çalışmamış olanlara, bir sosyal kuruma üye olanların olmayanlara göre kendi işini kurma eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

c) Genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özellikleri arasında bir ilişki var mı?

Bu araştırma sorusunu yanıtlayabilmek için üç düzeyden oluşan gelecekteki iş eğilimini (bir kamu kurumunda memur olmak, özel sektör çalışanı olmak ve kendi işini kurmak) temsil eden bağımsız değişkenle, girişimci kişilik özelliklerinin alt boyutlarını temsil eden bağımlı değişkenlerle (azimli olma, başarı motivasyonu, özerklik, merak ve öğrenme isteği, özgüven, risk alma ve yenilikçilik) tek yönlü MANOVA yapılmıştır. Gelecekteki iş tercihi ya da girişimcilik eğilim düzeyi için elde edilen MANOVA sonuçları; Wilks' Lambda=,962, F(14,1520)= 2,122, p= ,009< ,01, gelecekteki iş eğilimi kategorilerine göre girişimci kişilik özelliklerinin istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir. Ancak, etki boyutu istatistiği açısından elde edilen görece düşük ,019'luk çok değişkenli η^2 değeri, bağımlı değişkenlerin (yedi kişilik özelliği) çok değişkenli varyansının sadece %1,9'unun gelecekteki iş eğilimi faktörü ile açıklanabileceğine işaret etmektedir. Bu sonuçlar, girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin sadece birkaçının istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Bağımsız değişken ve her bir bağımlı değişken arasındaki ANOVA sonuçları, risk alma -F(2,766)= 3,856, p= ,02< ,05- ve özgüven - F(2,766)= 8,839, p= ,00< ,05- özelliği açısından gelecekteki iş eğiliminin istatistiksel olarak farklılaştığını göstermektedir. Buna karşın, diğer kişilik özellikleri (azim, başarı motivasyonu, özerklik, merak-öğrenme isteği ve yenilikçilik) ile gelecekteki girişimcilik eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bir başka deyişle, girişimci kişilik özelliklerinden risk alma ve özgüven özelliği arttıkça, genç girişimci adayların gelecekte bir girişimci olma eğilimi de artmakta; ancak, aynı artış diğer kişilik özellikleri açısından söz konusu olmamaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar, genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özellikleri, kişisel ve özgeçmiş özellikleri arasında belli düzeyde ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre;

- *Erkeklerin kadınlara, mühendislik fakültesinde okuyanların diğerlerine ve aile geliri yüksek olanların görece düşük olanlara göre kendi işini kurma eğilimlerinin daha yüksek olduğu,*
- *Batı bölgelerinde büyüyenlerin diğer bölgelerde büyüyenlere, büyük yerlerde büyüyenlerin görece küçük yerlerde büyüyenlere, daha önce bir işte çalışmış olanların çalışmamış olanlara, herhangi bir sosyal kuruma üye olanların olmayanlara göre kendi işini kurma eğilimlerinin daha yüksek olduğu ve*
- *Girişimcilik eğilimi ile kişilik özelliklerinden sadece risk alma ve özgüven özelliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve buna göre bu kişilik özellikleri arttıkça, genç girişimci adayların gelecekte bir girişimci olma eğiliminin de artmakta olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.*

Bu sonuçlar, girişimcilik olgusuna yönelik bahsi geçen tüm faktörleri dikkate alarak, bütüncül bir yaklaşım sergilenmesi gerçeğine işaret etmesi yönüyle önemlidir. İlgili tüm karar alıcıların ve planlamacıların konuyu bu değişkenler çerçevesinde değerlendirerek ele almaları, girişimciliğin teşviki ve geleceği açısından daha etkili ve istedik sonuçlar elde etme olasılığını artırabilecektir.

4.1. Sınırlılıklar ve İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler

Kolayda örnekleme yönteminden yararlanılmış olan bu çalışma, sadece Aksaray Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerle sınırlıdır. Araştırmanın genellenebilirliğinin bu durum dikkate alınarak ele alınması yararlı olacaktır. Başka üniversitelerde okuyan öğrencilerle benzer araştırmaların yürütülmesi, bu araştırmadan elde edilen sonuçların daha sağlıklı değerlendirilebilmesi açısından yararlı katkılar sağlayabilir. Ayrıca, bu araştırma gerçek girişimcilerle de yürütülerek, teorik ve fiili duruma yönelik bir karşılaştırma olanağı elde edilebilir. Bu durum, konuya ilişkin daha sağlam karar ve planların oluşturmasında fayda sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Ajzen, I. “*The Theory of Planned Behavior*”, Organizational Behavior and Human Decision Processes. 50, 1991, 179-211.
- Bandura, A. The Social Foundations, of Thought and Actions. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. 1986.

- Baumol, W. J. “*Formal Entrepreneurship Theory in Economics: Existence and Bounds*”, Journal of Business Venturing. 8, 1993, 197-210.
- Bozkurt, Ö. “*Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi*”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi. 1:2, 2007, 93-111.
- Bygrave, W. D. “*Theory Building in the Entrepreneurship Paradigm*”, Journal of Business Venturing. 8, 1993, 255-280.
- Collins, C. J., P. J. Hanges, E. A. Locke. “*The Relationship of Achievement Motivation to Entrepreneurial Behavior: A Meta-Analysis,*” Human Performance. 17(1), 2004, 95-117.
- Collins, T. Y. “*Gender Differences in Entrepreneurship: A Study of Entrepreneurship in Two Midwestern Countries*”, Capella University, 2007.
- Cooper, A. C., C. Woo, W. Dunkelberg. “*Entrepreneurs’ Perceived Chances for Success*”, Journal of Business Venturing. 3, 1988, 97-108.
- Gartner, B. W. “*Who is An Entrepreneur is the Wrong Question? Advances in Entrepreneurship*”, Summer, 1989, 47-67.
- Gartner, B. W. “*What are We Talking about When We Talk about Entrepreneurship?*”, Journal of Business Venturing, 5, 1990, 15-28.
- İbicioğlu, H., S. Taş, H. İ. Özmen. “*Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*”, Alanya İşletme Fakültesi Dergisi. 2:1, 2010, 53-74.
- Joisen, L. S. “*Antecedents of Entrepreneurial Orientation: A Contingency Approach*”, Louisiano Tech University. 2008.
- Karabulut, A. Tuğba. “*Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*”, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, XXVI: 1, 2009, 331-356.
- Kerrick, S. A. “*An Examination of Entrepreneurial Intentions of University Students*”, University of Louisville, Louisville, Kentucky, 2008.
- Kibuka, G. *An Examination of Factory That Influence Entrepreneurial Intention of High School Students in Kenya*, Urbana, Illinois, Universty of Illinois. 2011
- Krueger, F. N. Jr., D.M. Reilly, L.A. Carsrud. “*Competing Models of Entrepreneurial Intentions*”, Journal of Business Venturing. 15, 2000, 411-432.
- McLure, M. L. “*Characteristics Associated with Entrereneurial Success*”, University of California Los Angeles, 1990.
- Nunnally, J. C., Psychometric Theory. McGraw-Hill:New York, 1978.

- Ören, K., M. Biçkes. “*Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri: Nevşehir’deki Yüksek Öğrenim Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma*”, Süleyman Demirel Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi, 16:3, 2011, 67-86.
- Pallant, J. A. Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS for Windows. New York: McGraw Hill, Open University Press, 2007.
- Scherer, R., Adams, J., S. Carley, F. Webber. “*Role Model Performance Effects on Development of Entrepreneurial Career Preference*”, Entrepreneurship Theory and Practice. 13:3, 1989, 53-71.
- Shane, S., S. Venkataraman. “*The Promise of Entrepreneurship as a Field of Research*”, Academy of Management Review, 25:1, 2000, 217-222.
- Shapiro, A. “*The Social Dimensions of Entrepreneurship*” in: C.A. Kent, D. Sexton, K. Vesper (Eds.), Encyclopedia of Entrepreneurship. NJ: Prentice Hall, Upper Saddle River, 1982, pp: 72-90)
- Tabachnick, B. G., L.S. Fidell. Using Multivariate Statistics. Pearson Education: Boston, 2007.